

BUBIŲ DVARAS

Grafų Zubovų giminės herbas. Nuotrauka iš Šiaulių rajono savivaldybės archyvo

Žemaitijoje vienas iš didžiausių ir gana neblogai iki šiol išlikusių yra Bubių dvaras, esantis Šiaulių rajono Bubių seniūnijoje, apie 14 km į pietvakarius nuo Šiaulių, abipus Dubysos upės. Jam priklauso dvi sodybos. Į pietus nuo pirmosios yra antroji sodyba, pietvakariuose – Ventos-Dubysos kanalo liekanos, šiaurės vakaruose – Bubių piliakalnis su gyvenviete, Šiaulių miesto žydų žudynių vieta ir kapas. Sodybų istorija panaši, XIX–XX a. jų savininkai buvo tie patys.

Kaip dvaras Bubiai pradėjo formuotis po to, kai Rusijos imperatorė Jekaterina II Bubius, kaip ir daugelį kitų žemės valdų, buvusių Žemaitijos teritorijoje, padovanojo savo favoritui Platonui Zubovui (1767–1822), kuriam mirus, dvarą savo žinion perėmė jo brolis Dmitrijus Zubovas (1764–1836).

Dabartinės Bubių gyvenvietės atsiradimas susijęs su čia 1825 m. pradėtu statyti sudėtingu hidrotechniniu įrenginiu – Dubysos-Ventos perkasu. Tada buvęs nedidelis kaimas tapo dvaro ūkiniu

Restauruotų Bubių dvaro sodybos rūmų, kuriuose nuo 2008 m. veikia Grafo Zubovo restoranas-viešbutis, SPA, fragmentas

centru (palivarku). Pro Bubius buvo nutiestas pašto kelias į Šiaulius, pastatytas tiltas per Dubysą, pradėtas įrenginėti žiemos uostas, kurio darbus nutraukė 1831 m. sukilimas (jam vykstant Bubiuose buvo telkiami sukilėliai Šiaulių šturmui).

D. Zubovas, valdydamas dvarą, dėmesį sutelkė gyvulininkystei ir pienininkystei, atidarė lentpjūvę, plytinę, spirito varyklą, pastatė pirmąjį Lietuvoje siloso bokštą, 1908 m. – iki šiol išlikusius rūmus, įkūrė juos supantį parką, 1910 m. įsteigė žemesniąją gyvulininkystės ir pienininkystės mokyklą, našlaičių prieglaudą. Grafas buvo išsilavinęs, kultūringas žmogus, rūpinosi vietos gyventojų švietimu, dalyvavo tautiniame lietuvių atgimimo judėjime. 1899 m. jis Bubiuose savo lėšomis pastatė ir atidarė pradžios mokyklą, kurioje nuo 1905 m. buvo dėstoma lietuvių kalba.

Nuo XIX a. pabaigos iki 1940 m. Bubių dvaras buvo svarbus ne tik ūkinis, bet ir kultūrinis ir centras. Čia, kur Dubysos–Ventos kanalas susijungia su Dubysa, nuo 1894 m. vykdavo plačiai anuo metu

(Nukelta į 28 p.)

Restauruoti Bubių dvaro sodybos rūmai, kuriuose nuo 2008 m. veikia restoranas-viešbutis „Grafas Zubovas“, SPA

Iš kairės: naujai gyvenimui prikeltos Bubių dvaro pastato, kuriame nuo 2008 m. veikia viešbutis-restoranai, SPA „Grafas Zubovas“ fragmentas; restauruotas Bubių dvaro bravoro pastatas, kuriame nuo 2023 m. teikiamos maitinimo, poilsio paslaugos, nuomojama pokylių salė

garsėjusios lietuviškos šiauliečių gegužinės. 1903m. čia vyko ir Didžioji Šiaulių gegužinė – pirmasis neformalus lietuvių inteligentų suvažiavimas, kuriame buvo diskutuojama dėl tolesnio lietuvių tautos likimo. Jame dalyvavo P. Višinskis, Žemaitė, J. Tumas-Vaižgantas, J. Biliūnas, M. Biržiška, A. Janulaitis, J. Jablonskis, būrys kitų ano meto Lietuvos šviesuolių. Gegužinių tradicija Bubiuose gyvavo daugiau kaip pusę amžiaus. Kaip rašyta spaudoje, 1934 m. minint tradicijos 35-metį, Bubiuose vykusioje gegužinėje linksminosi net 10 tūkstančių žmonių.

Kai 1922 m. vykdant Žemės reformą Šiaulių apskrityje buvo nusavinti 5 grafui D. Zubovui priklausę dvarai, jis nenusavinamą žemės normą pasiliko Bubių dvaro centre. Čia tada jam kartu su prie lentpjūvės ir plytinės buvusiais sklypais priklausė 120 ha žemės.

Kai D. Zubovas mirė, Bubių dvaras atiteko jo dukrai Tatjanai Zubovaitei Ropienei, o jai mirus, – jos dukterims Darijai Ropaitėi Putvinskienei ir Kotrynai Ropaitėi Kurkauskienei. 1940 m. dvaras buvo nacionalizuotas, rūmuose įrengta kontora, vėliau pastatas buvo pritaikytas gyvenamiesiems butams. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, nuosavybės teisė į išlikusius dvaro pastatus buvo atstatyta Dmitrijaus Zubovo anūkėms Elenai Kurkauskaitei-Slavinskienei ir Aleksandrai Putvinskaitei-Kulnienei. Sovietų valdžia D. Putvinskienę ir jos dukras, sūnų ištrėmė į Sibirą, o vyrą sušaudė kalėjime.

Bubiuose, kaip jau minėta, išskiriamos dvi dvaro sodybos (pirmoji ir antroji). Abi jos kaip regioninės reikšmės paveldo objektai yra įtraukti į Kultūros vertybių registrą ir saugomi valstybės.

Pirmosios sodybos kompleksui kartu su rūmais priklauso iki mūsų dienų išlikusio parko fragmen-

tai, XIX a. pastatyta, XX a. pr. rekonstruota arkli-dė, grūdų sandėlis, sarginė, vakarų kumetynas, tvartas, siloso bokštas, daržinės vieta, spirito varykla, spirito saugykla ir ūkinis pastatas.

Antrosios sodybos komplekse išliko gyvenamasis namas, lentpjūvė, kumetynas, daržinė, mokykla, mokytojų namas, sodybos rūsys.

Aleksandra Zubovienė (1840–1913), kuri 1898m. įsteigė ir globojo Šiaulių mergaičių gimnaziją, labdaros įstaigas, Bubių dvare išlaikė našlaičių namus. Ji ir jos jauniausias sūnus – agronomas, pažangus ūkininkas, buvęs Bubių dvaro savininkas Dmitrijus Zubovas (1871/1872–1944) yra palaidoti Beinoriškės stačiatikių senosiose kapinėse. Jų amžinojo poilsio vietą ženklina išlikę antkapiniai paminklai.

Dabar Bubių dvaras privatus. Gražiai tvarkomas geometrinių formų ir natūralaus kraštovaizdžio parkas, kuriame auga tiek veitinių, tiek ir egzotiškų rūšių medžiai. Restauruotuose Bubių dvaro rūmuose (adresas: Dubysos g. 1) nuo 2008 m. veikia didelį populiarumą šiame krašte turintis viešbutis-restoranai „Grafas Zubovas“. Čia yra ir konferencijų salė, vyno rūsys, mini SPA. 2023 m. duris lankytojams atvėrė maitinimo, poilsio paslaugoms pritaikytas restauruotas XIX a. pastatytas Bubių dvaro bravoras (adresas: Dubysos g. 1D). Čia vyksta vietoje pagamintos produkcijos degustacijos, veikia jaukus restoranai, yra 100 vietų turinti pokylių salė.

Publikacijoje panaudotos nuotraukos iš restorano-viešbučio, SPA „Grafas Zubovas“ Facebook paskyros: https://www.facebook.com/grafu.zubovo/?locale=lt_LT. Fotografai nežinomi